

ΕΙΝΑΙ Η ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΕΠΙΣΤΗΜΗ;

Φυλλάδιο κριτικής κατανόησης μετά την προβολή του βίντεο · Φοιτητές Ψυχολογίας

Όνοματεπώνυμο: _____

ΑΜ: _____

Ημερομηνία: _____

Οδηγίες: Οι ερωτήσεις βασίζονται στο βίντεο που παρακολουθήσατε. Δεν απαιτείται να θυμάστε ακριβείς διατυπώσεις. Στόχος είναι να εφαρμόσετε τη λογική του βίντεο σε ερευνητικά και εννοιολογικά προβλήματα. Στις ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής επιλέξτε την καλύτερη απάντηση.

ΜΕΡΟΣ Α · 10 Ερωτήσεις Πολλαπλής Επιλογής

1. Μετά την προβολή του βίντεο, ποια από τις παρακάτω θέσεις αποδίδει καλύτερα το γιατί η Ψυχολογία μπορεί να θεωρείται επιστήμη, παρά τη δυσκολία μελέτης της ανθρώπινης συμπεριφοράς;

- A. Επειδή χρησιμοποιεί βιολογικές μετρήσεις, άρα λειτουργεί όπως ακριβώς η Φυσική.
- B. Επειδή το αντικείμενό της είναι πλήρως αντικειμενικό και απαλλαγμένο από κοινωνικές επιδράσεις.
- Γ. Επειδή χρησιμοποιεί συστηματική εμπειρική μέθοδο, ελέγχει υποθέσεις και αναγνωρίζει τους περιορισμούς των συμπερασμάτων της.
- Δ. Επειδή κάθε επαναλαμβανόμενο ψυχολογικό εύρημα μπορεί να μετατραπεί σε καθολικό νόμο.

2. Μια μελέτη βρίσκει θετική συσχέτιση ανάμεσα στη συχνότητα παιχνιδιού βίαιων video games και σε δείκτες επιθετικής συμπεριφοράς. Ποια ερμηνεία είναι περισσότερο συμβατή με το επιχείρημα του βίντεο;

- A. Τα βίαια video games προκαλούν επιθετικότητα.
- B. Η επιθετικότητα προκαλεί την επιλογή βίαιων video games.
- Γ. Μια τρίτη μεταβλητή προκαλεί και τα δύο, άρα η συσχέτιση είναι άχρηστη.
- Δ. Το εύρημα αξίζει διερεύνηση, αλλά από μόνο του δεν επιτρέπει να αποφασίσουμε ποια από τις παραπάνω αιτιώδεις ερμηνείες είναι σωστή.

3. Ένας ερευνητής θέλει να μελετήσει την «ευτυχία». Ποια επιλογή ταιριάζει περισσότερο στη λογική που παρουσιάζεται στο βίντεο;

- A. Να ορίσει την ευτυχία μόνο με βάση τη δική του προσωπική αντίληψη και να βαθμολογήσει τους συμμετέχοντες.
- B. Να αποφύγει τη μελέτη της, επειδή είναι υποκειμενική και άρα μη επιστημονική.
- Γ. Να μετατρέψει την αφηρημένη έννοια σε συγκεκριμένους, μετρήσιμους δείκτες, π.χ. αυτοαναφορά και άλλες παρατηρήσιμες ή βιολογικές μετρήσεις.
- Δ. Να χρησιμοποιήσει μία μόνο ερώτηση, επειδή οι πιο σύνθετες μετρήσεις εισάγουν επιπλέον σφάλμα.

4. Ποια από τις παρακάτω περιπτώσεις δείχνει καλύτερα μια μεταβλητή σύγχυσης, όπως περιγράφεται στο βίντεο;

- A. Οι συμμετέχοντες απαντούν διαφορετικά στην ίδια κλίμακα επειδή έχουν διαφορετικό ύψος.
- B. Μια μελέτη συνδέει κοινωνικό άγχος και χρήση κοινωνικών δικτύων, αλλά δεν λαμβάνει υπόψη την κοινωνική απομόνωση, η οποία μπορεί να σχετίζεται και με τα δύο.
- Γ. Η ερευνητική ομάδα χρησιμοποιεί δύο διαφορετικά ερωτηματολόγια για το ίδιο χαρακτηριστικό.
- Δ. Το δείγμα είναι μεγάλο, άρα τα αποτελέσματα είναι πιο αξιόπιστα.

5. Γιατί οι δεοντολογικοί περιορισμοί αποτελούν ταυτόχρονα περιορισμό και προϋπόθεση της ψυχολογικής έρευνας;

- A. Επειδή μειώνουν την ακρίβεια, αλλά αυξάνουν τον αριθμό των συμμετεχόντων.
- B. Επειδή αποκλείουν ορισμένα πειράματα που θα έδιναν ισχυρότερο έλεγχο, αλλά προστατεύουν τα άτομα και διατηρούν την επιστημονική και κοινωνική νομιμοποίηση της έρευνας.
- Γ. Επειδή επιτρέπουν στους ερευνητές να αποφεύγουν πειραματικές μεθόδους.
- Δ. Επειδή ισχύουν μόνο για κλινικές μελέτες και όχι για βασική έρευνα.

6. Ποια διατύπωση αποδίδει καλύτερα τη σχέση Ψυχολογίας και Νευροεπιστήμης όπως παρουσιάζεται στο βίντεο;

- A. Η Νευροεπιστήμη έχει αντικαταστήσει την Ψυχολογία, επειδή μελετά άμεσα τον εγκέφαλο.
- B. Η Ψυχολογία και η Νευροεπιστήμη είναι το ίδιο πεδίο με διαφορετική ονομασία.
- Γ. Η Νευροεπιστήμη επικεντρώνεται περισσότερο στους βιολογικούς μηχανισμούς, ενώ η Ψυχολογία επιχειρεί να συνδέσει αυτούς τους μηχανισμούς με την ευρύτερη ανθρώπινη εμπειρία και συμπεριφορά.
- Δ. Η Ψυχολογία ασχολείται μόνο με μη βιολογικές μεταβλητές.

7. Ένα δημοφιλές άρθρο γράφει: «Η Ψυχολογία απέδειξε ότι όσοι κοιμούνται λίγο είναι λιγότερο ευτυχισμένοι». Η αρχική έρευνα όμως ήταν συσχετιστική. Ποιο είναι το βασικό επιστημονικό πρόβλημα;

- A. Το άρθρο χρησιμοποιεί απλή γλώσσα.
- B. Το άρθρο μετατρέπει ένα περιορισμένο εύρημα σε ισχυρότερο αιτιώδες συμπέρασμα από αυτό που επιτρέπουν τα δεδομένα.
- Γ. Η ευτυχία δεν μπορεί ποτέ να μετρηθεί.
- Δ. Η έρευνα δεν μπορεί να αφορά ύπνο, επειδή ο ύπνος είναι βιολογικό φαινόμενο.

8. Μια ερευνητική υπόθεση δεν επιβεβαιώνεται σε επανειλημμένα πειράματα. Ποια αντίδραση αντιστοιχεί περισσότερο στην επιστημονική στάση που περιγράφεται στο βίντεο;

- A. Να θεωρηθεί ότι τα πειράματα είναι λανθασμένα επειδή η αρχική θεωρία ήταν λογική.
- B. Να τροποποιηθεί η υπόθεση και να ελεγχθεί εκ νέου με νέα δεδομένα.
- Γ. Να δημοσιευθούν μόνο τα πειράματα που την επιβεβαιώνουν.
- Δ. Να θεωρηθεί ότι η Ψυχολογία δεν είναι επιστήμη.

9. Ποιο χαρακτηριστικό διαφοροποιεί περισσότερο μια ψυχολογική εξήγηση από μια ψευδοεπιστημονική ερμηνεία, σύμφωνα με το βίντεο;

- A. Η χρήση επιστημονικοφανούς ορολογίας.
- B. Η δυνατότητα της εξήγησης να επιβεβαιώνει τις πεποιθήσεις του αναγνώστη.
- Γ. Η παραγωγή ελέγξιμων υποθέσεων που μπορούν να υποστηριχθούν ή να απορριφθούν με δεδομένα.
- Δ. Η αναφορά στον εγκέφαλο, ακόμη και χωρίς μέτρηση.

10. Ποιο από τα παρακάτω συμπεράσματα είναι περισσότερο συνεπές με την κριτική του βίντεο στους όρους «hard» και «soft science»;

- A. Οι «soft sciences» είναι λιγότερο επιστημονικές επειδή το αντικείμενό τους είναι άνθρωποι.
- B. Η διάκριση είναι προβληματική, επειδή συγχέει τη δυσκολία ελέγχου ενός αντικειμένου με την ποιότητα της επιστημονικής μεθόδου.
- Γ. Οι «hard sciences» δεν αντιμετωπίζουν ποτέ αβεβαιότητα.
- Δ. Η Ψυχολογία πρέπει να εγκαταλείψει τα πειράματα και να βασιστεί μόνο στην αυτοπαρατήρηση.

ΜΕΡΟΣ Β · 10 Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης

Απαντήστε σύντομα αλλά τεκμηριωμένα. Οι ερωτήσεις είναι διαφορετικές από τις πολλαπλής επιλογής και ελέγχουν κυρίως εννοιολογική κατανόηση και κριτική σκέψη.

1. Γιατί η ετυμολογική απόδοση «μελέτη της ψυχής» μπορεί να δημιουργεί παρανοήσεις για το σύγχρονο αντικείμενο της Ψυχολογίας; Απάντησε με 2–3 προτάσεις.

2. Ένας φοιτητής λέει: «Ο ψυχολόγος και ο ψυχίατρος κάνουν περίπου την ίδια δουλειά· απλώς ο ένας μιλά περισσότερο». Πώς θα διόρθωνες αυτή τη θέση με βάση το βίντεο;

3. Πώς διαφέρει το επίπεδο ανάλυσης της Ψυχολογίας από εκείνο της Κοινωνιολογίας, και πού τοποθετείται η Κοινωνική Ψυχολογία ανάμεσα στα δύο;

4. Γιατί είναι δυσκολότερο να διατυπωθούν καθολικοί “νόμοι” για την ανθρώπινη συμπεριφορά από ό,τι για ορισμένα φαινόμενα των φυσικών επιστημών;

5. Το βίντεο υποστηρίζει ότι η Ψυχολογία εξελίσσεται όσο εξελίσσονται η Βιολογία και η Νευροεπιστήμη. Εξήγησε γιατί αυτή η εξάρτηση δεν μειώνει την αυτονομία ή την αξία της Ψυχολογίας.

6. Γιατί η επανάληψη ενός ψυχολογικού πειράματος δεν σημαίνει απαραίτητα ότι θα δημιουργηθούν “οι ίδιες ακριβώς συνθήκες”; Δώσε ένα παράδειγμα.

7. Το βίντεο επισημαίνει ότι και οι ερευνητές έχουν προκαταλήψεις. Με ποιους δύο τρόπους θα μπορούσε αυτό να επηρεάσει τη διεξαγωγή ή την ερμηνεία μιας μελέτης;

8. Τι σημαίνει, στην πράξη, ότι μια επιστήμη «αναγνωρίζει τα όριά της»; Γιατί αυτή η στάση ενισχύει αντί να αποδυναμώνει την επιστημονική της υπόσταση;

9. Το βίντεο ασκεί κριτική στον τρόπο με τον οποίο δημοφιλή μέσα παρουσιάζουν ψυχολογικές έρευνες. Γράψε δύο ερωτήσεις που θα πρέπει να κάνει ένας φοιτητής Ψυχολογίας πριν αποδεχθεί έναν τέτοιο ισχυρισμό.

10. Στο τέλος, η Ψυχολογία παρουσιάζεται ως επιστήμη που «έχει πολλά να μάθει, πολλά να απαντήσει και πολλά ερωτήματα που ακόμη δεν έχει βρει τις λέξεις να ρωτήσει». Πώς ερμηνεύεις αυτή τη θέση ως προς τη φύση της επιστημονικής γνώσης;
